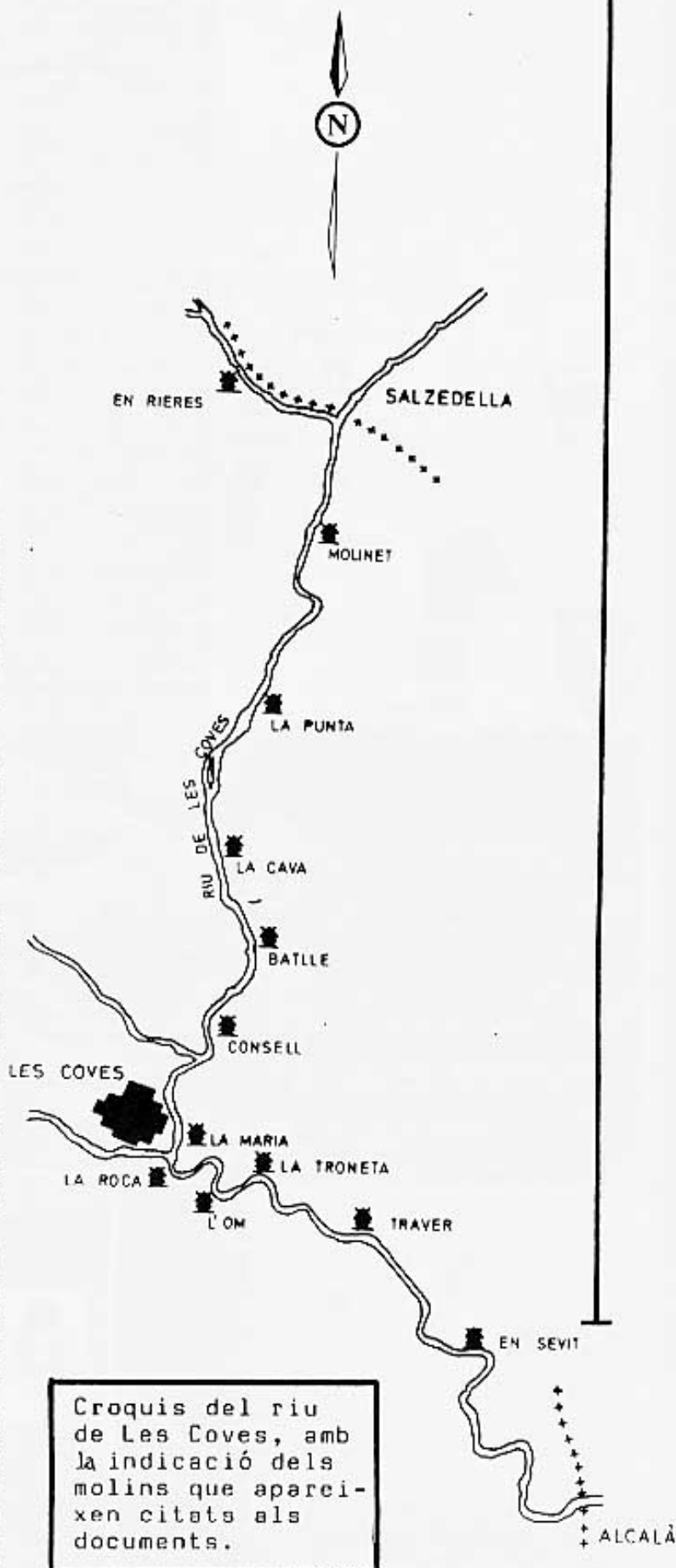

DE L'ECONOMIA ANTIGA DE LES COVES: LA MOLINERIA

Hi ha un aspecte força important dins la vida laboral antiga de Les Coves, que pot veure's als documents i les restes arqueològiques conservades fins als nostres dies, sembla degué tenir un pes molt específic en el desenvolupament econòmic de la vila; es tracta de la molinERIA. No es aquest el lloc més adient, ni jo sóc la persona més escaient per fer un estudi tècnic d'aquesta activitat, tan arrelada al món des d'el moment en que l'home esdevé recolector, encara que siga a un indret concret, com hi és el cas de Les Coves. Per això s'hauria de fer un treball sistemàtic de recerca arqueològica i buidar exhaustivament els fons arxivístics que, malgrat tot, encara es conserven, i, és clar, tot açò s'escapa, com fuig l'aigua del cistell, de les nostres possibilitats. Vol dir, per tant, que la nostra ambició és curta; només es tracta de donar a conèixer unes notes arreplegades ací i allà, que fan referència directa a aquesta singularitat econòmica del nostre poble en temps pretèrits.

Per entendre un poc el sorgiment de la molinERIA a Les Coves, hi ha que dir com a primera premissa, que fos possible aleshores per una raó ben simple: per l'existència d'un clima prou diferent a l'actual. Els estudis geofísics que s'han fet fins ara, demostren una progressiva aridització del clima; cada vegada el temps és més sec, plou menys. No hi ha que oblidar, per altra banda que la tècnica de la molinERIA està relacionada, fonamentalment, amb l'energia hidràulica, si es vol i per abreuçar, amb l'aigua dels rius. I en aquest aspecte Les Coves hi era un terme municipal privilegiat: pocs rius d'aquestes comarques valencianes "eixien" amb la facilitat i freqüència que ho feie el nostre riu (riu de Les Coves, mai riu de "San Miguel", que això és una coentor). Encara a darreries del segle XVIII, quan no s'havien produït sensibles variacions climàtiques, el nostre insigne naturalista Cavanilles, referie a les seues "Observaciones" aquest fenomen: "Los montes y cerros que por todas partes cercan a las Cuevas dan origen a los muchos barrancos que por varios caminos acuden al único boquete que está al oriente de la población. Las frecuentes avenidas de las aguas y el grave numero de las que allí se reunen rompieron la cadena de montes que media entre esta hoyada y la llanura de Torreblanca, abriendose paso hasta el mar. Por la parte septentrional baxa un barranco desde más allá de Salsadella, en el qual entran muchas aguas de Tirig, Albocácer y parte de Catí; por el lado de mediodía viene

Croquis del riu de Les Coves, amb la indicació dels molins que apareixen citats als documents.